

Vastaus Vaasan seudun diabeetikot ry:n vetoomukseen terveydenhuollon päättäjille

Vaasan seudun diabeetikot ry esittää lähettämässään kirjeessä että kaikki vaasalaiset diabeetikot saisivat halutessaan verensokerimittarin ja tarpeellisen määrän mittausliuskoja kaupungin kustantamana.

Kirjeessä mainitaan Vaasan terveyskeskuksen ottaneen taloudellisiin syihin vedoten hyvin tiukan linjan verensokerin kotimittausstarvikkeiden antamiseen niille diabeetikoille, jotka eivät käytä insuliinia.

Terveydenhuollon toiminta on tarveperusteista. Potilaan tarvitsema hoito on kustannettava kotikunnan toimesta. Maksuja saa periä Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuasetuksen mukaisesti.

Terveydenhuollon ammattihenkilölain 22§ mukaan "Laillistettu lääkäri päättää potilaan lääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärityksestä ja siihen liittyvästä hoidosta. Vastaavasti laillistettu hammaslääkäri päättää potilaan hammaslääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärityksestä ja siihen liittyvästä hoidosta".

Vaasan terveyskeskuksessa toimitaan kaikkien potilaiden ja potilasryhmien kohdalla edellä mainitulla periaatteella.

Hoitava lääkäri apunaan diabeteshoitaja määrittää aina sokeritautia sairastavan potilaan yksilöllisesti tarvitsemat hoitotarvikkeet. Nämä tarpeellisiksi todetut tarvikkeet kustannetaan potilaalle lakien ja asetusten mukaisesti.

Vaasan terveyskeskuksen diabetestoiminnan ylilääkärin Kaj Lahden mukaan nykyistä käytäntöä diabeteksen hoidossa ei ole aiheellista muuttaa.

Vaasassa 5.11.2018

Markku Sirviö

Johtava ylilääkäri

Tulosaluejohtaja / Terveyspalvelut

VETOOMUS VAASAN KAUPUNGIN TERVEYDENHUOLLON PÄÄTTÄJILLE

Verensokerin mittausstarvikkeiden saatavuus

Vaasan terveyskeskus on taloudellisiin syihin vedoten ottanut hyvin tiukan linjan verensokerin kotimittausstarvikkeiden antamiseen niille diabeetikoille, jotka eivät käytä insuliinia.

Hallinnolliset määräykset eivät voi kuitenkaan ajaa yksilöllisen tarpeen ohi.

Vaasan Seudun Diabeetikot ry vetoaa teihin, että kaikki kaupungin diabeetikot saisivat halutessaan mittarin ja tarpeellisen määrän mittausliuskoja kaupungin kustantamana.

Käypähoitosuosituksen mukaan myös niiden, joiden diabetes ja hoitomuoto on sellainen, joka ei altista hypoglykemialle (liian alhainen verensokeri), on syytä harvakseltaan mitata verensokeri mahdollisen tasapainon muutoksen havaitsemiseksi.

Mittausstarve voi muuttua myös esimerkiksi lääke- ja hoitomuutosten yhteydessä, jonkin muun sairauden puhjettua ja sen lääkityksestä tai hoitotoimenpiteestä johtuen tai raskauden ja imetyksen aikana.

Katsomme siis, että myös niillä henkilöillä, joilla ei ole liian matalalle verensokerille altistavaa lääkitystä tai joiden verensokeri on kunnossa ilman lääkettä elintapahoidolla, tulee olla mahdollisuus myös sairauden alkuvaiheen jälkeen varmistua vastaanotto- ja laboratorikäyntien välillä siitä, että verensokerin taso säilyy hyvänä.

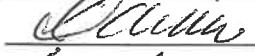
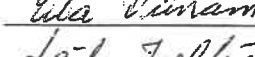
Mahdollisuus verensokerin mittaamiseen lisää myös elintapahoitoon ja säännölliseen lääkehoitoon sitoutumista ja monien diabetesta sairastavien kokemuksen mukaan myös elämänhallintaa ja -laatua.

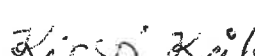

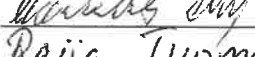

Oikea ja tasainen verensokerin taso pienentää vakavien kallishoitoisten lisäsairauksien riskiä. Tämä koskee noin 4900 diabeetikkoa.

Koska voimme odottaa päätöstä?

HALLITUS:

Anne Ståhl, puheenjohtaja
Puh. +358 50 3551885
anuliisa_2@hotmail.com

JAKELU:

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Joakim Strand
Sosiaali- ja terveystoimen toimialajohtaja Jukka Kentala, johtava ylilääkäri Markku Sirviö,
laitoshoidon ylilääkäri Kaj Lahti, sosiaali- ja terveyslautakunnan pj Thomas Öhman ja
vpj Marjatta Kiviranta

Opette saaneet aloitteen Vaasan Seuran diabeetikilta
En ehdota muutoksia ajankohdaiseen Käypään hoitoon
Kaj

Liuskajakelu kapenee

Osa tablettihoitoisista tyyppin 2 diabeetikoista ei enää välttämättä saa käyttöönsä verensokerimittaria tai yhtä paljon mittausliuskoja kuin ennen. Mistä oikein on kysymys ja keitä uusi raja koskee?

TUIJA MANNERI

Tablettihoitoisten tyyppin 2 diabeetikkojen verensokerimittaukset ja niihin liittyvä tarvikejakelu ovat joillakin paikkakunnilla muuttuneet. Esimerkiksi Helsinki linjasi viime keväänä ja Espoo viime vuonna, että terveydenhuolto ei entiseen tapaan enää anna kaikille tablettihoitoisille kakostyyppin diabeetikoille verensokerimittaria ja glukosiliuskoja.

Espoossa tarvikejakelu linjattiin Käypä hoito -suositukseen mukaan.

- Suosituksessa todetaan, että tyyppin 2 tablettihoitoisista omaseurannasta ei ole lisähyötyä enää ensimmäisen hoitovuoden jälkeen, jos diabeetikko on päässyt hoitotavoitteeseensa eli pitkän aikavälin sokeriarvo eli HbA1c on hyvä, eikä lääkitys altista liian matalalle verensokerille eli hypoglykemialle, senioriasiantuntija **Kirsti Mattson** avaa päätöstä.

- Verensokerin mittaamisella täytyy olla aina tarkoitus eli sen pitää jotenkin ohjata hoitoa. Käytännössä osa tablettihoitoisista tyyppin 2 diabeetikoista on mitannut verensokeria tiheästi ilman perusteltua syytä, Helsingin omahoitotarvikejakelun ylilääkäri **Juha Ahonen** perustelee.

- Tablettihoitossa verensokerimittauksen idea on lähinnä arvioida, että verensokerin perustaso on oikea eli tablettimäärä on oikea. Yksittäisillä verensokeriarvoilla tai satunnaisilla poikkeamilla ei ole suurta merkitystä.

Mitä tutkijat sanovat?

Vaasassa tarvikejakelua rajattiin jo neljä vuotta sitten. Ajatuksen isä oli diabetologi ja Vaasan kaupunginsairalan ylilääkäri **Kaj Lahti**.

- Koska hoidon kustannukset lisääntyvät koko ajan, on varmistettava, että oikeat ihmiset saavat oikean määrän tarvikkeita. Siksi diabetesdiagnoosi sinänsä ei enää oikeuta verensokerimittariin ja liuskoihin, vaan verensokerin mittaamisen ja hoitotarvikkeiden tarpeen määrittelevät aina diabeteslääkäri ja diabeteshoitaja – kunkin

- verensokerin mittaukset harvenevat

diabeetikon tilanteen mukaan, Lahti linjaa.

Sekä Lahti, Ahonen että Mattson saavat säännöllisesti kielteistä palautetta tarvikejakelun muutoksista. Osa tablettihoitoisista tyyppin 2 diabeetikoista haluaisi edelleen mitata verensokeriaan tiheämmin kuin diabeteslääkärin tai -hoitajan mielestä on tarpeellista.

Mittaaminen saattaa tuntua diabeetikosta turvalliselta ja lisätä tunnetta elämän hallinnasta. Se myös opettaa tuntemaan omaa sairautta entistä paremmin ja innostaa omahoitoon, kun verensokeriarvosta näkee syömisen ja liikunnan vaikutukset. Lisäksi omahoitotarvikkeiden vähentäminen on koettu alueellisesti epätasa-arvoiseksi, koska jossakin tarvikkeita annetaan ja toisaalla ei.

Lääketieteen professori **Johan Eriksson** Helsingin yliopistosta ymmärtää pettymystä, mutta pitää tarvikejakelun uusia linjauksia perusteltuina, koska ne pohjautuvat tutkimustuloksiin.

- Ikävä totuus on, ettei yhteiskunnalla ole kaikkien varaa. Tämä on sellainen turvallinen säästökohde. Verensokerin mittaamisella pitäisi jotenkin pystyä itse vaikuttamaan diabeteksen hoitoon, mutta vaikuttamismahdollisuudet ovat aika pienet ja siten mittaaminenkin turhaa, jos tablettihoitoisen tyyppin 2 diabeetikko on hoitotavoitteessa, eikä hänellä ole lääkitystä joka altistaisi hypoglykemioille.

Mittaamisesta voi Erikssonin mielestä olla joskus haittaakin.

- Tutkimuksissa on jopa todettu, että kun tablettihoitoisella tyyppin 2 diabeetikolla on hyvä hoitotasapaino, vähän koholla oleva verensokeriarvo voi aiheuttaa ahdistusta, koska siihen ei tablettihoitolla pysty juuri vaikuttamaan.

Kenellä voi olla hyporiski?

Insuliinihoitoiset tyyppin 2 diabeetikot saavat edelleen verensokerimittarin ja glukosiliuskoja omahoidon tueksi. Heidän täytyy tietää verensokeriarvonsa, jotta voivat anostella insuliinin oikein ja välttää hypoglykemian riskin.

- Lisäksi mittaamista tarvitsevat ne tablettihoitoiset tyyppin 2 diabeetikot, jotka käyttävät hypoille altistavaa lääkitystä kuten sylfonyyliureaavalmisteita. Niitä käytetään kuitenkin Suomessa vähän, Johan Eriksson kertoo.

Kaikki tablettihoitoiset tyyppin 2 diabeetikot saavat ve-

rensokerin mittaustarvikkeita sairauden alussa. Tarkoitus on hoidon ensimmäisen puolen vuoden tai vuoden aikana saada verensokeriarvot kuntoon ja saavuttaa oma hoitotavoite. Jos hoitotasapainoa ei siinä ajassa löydy, verensokerin säännöllistä mittaamista jatketaan samalla kun selvitetään, miten lääkitystä ja elintapoja pitäisi edelleen muuttaa.

Kaj Lahti, Juha Ahonen ja Kirsti Mattson vakuuttavat, ettei kukaan tablettihoitoisen tyyppin 2 diabeetikko edelleenkään jää ilman verensokerimittaria ja liuskoja silloin, kun niitä tarvitsee.

- Säästöä ei haeta kenenkään hoidosta, vaan turhasta ylimääräisestä mittaamisesta, Ahonen sanoo.

Kuka tarvitsee lisämittauksia?

Jos aiemmin hyvä hoitotasapaino jostain syystä järkkyy ja mietitään lääkitykseen muutoksia, tablettihoitoisen tyyppin 2 diabeetikon verensokerin mittaamista tihennetään uudestaan.

- Seurantajaksoja tehdään tilanteen ja tarpeen mukaan. Esimerkiksi silloin, kun edessä on leikkaus ja sairaalajakso, Mattson tarkentaa.

- Tihennetty seuranta on perusteltua myös silloin, kun diabeetikolla on muu sairaus, esimerkiksi pitkä vaikea tulehdussairaus, tai kun hoitoon on lisätty muu lääkitys, varsinkin kortisoni, Kaj Lahti lisää.

Ahonen korostaa, että diabetestyyppin, lääkityksen ja hoitotasapainon lisäksi verensokeriin vaikuttaa moni asia.

- Verensokerin mittaustarvetta arvioidessa otetaan huomioon esimerkiksi muut sairaudet, ikä, diabeteksen kesto, elämäntavat, hoitotavoite, mahdollinen raskaus ja diabeetikon suhtautuminen hoitoon.

Tiheästä verensokerin mittaamisesta luopuminen voi tuntua siihen tottuneesta kakostyyppin diabeetikosta vaikealta, etenkin jos muutos lisää turvallisuuden tunnetta. Asia kannattaa ottaa vastaanotolla puheeksi.

- Usein teemme sitten parin viikon seurannan, jonka tulokset hoitaja käy diabeetikon kanssa läpi. Sitten katsotaan, miltä mittaustarve niiden valossa näyttää ja keskustellaan asiasta, Lahti sanoo.

- Omat tuntemukset kannattaa selittää ja perustella, Mattson rohkaisee. - Asiakas ja hänen tarpeensa halutaan huomioida. •